

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Enchiridion Sev Manuale Episcoporum Pro Decretis in
Visitatione, & Synodo, de quacumque re condendis.**

Gavanti, Bartolommeo

Venetiis, 1650

Prima Sessio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-9534

DE ORDINE SYNODI DIOECESANÆ.

Pars Secunda.

Voniam in Pontificali describuntur Ritus, & Cæremoniæ Synodi tribus diebus, hoc est, tribus sessionibus, celebranda nec prohibetur tamen minori dierum numero Diocesanam

Synodum celebrari: ideo descripti nos hoc loco totius Synodi ordinem, triplicem eundem ipsum dabimus, pro trina, pro duplici, & pro vnica sessione.

ORDO SYNODI DIOECESANÆ pro trina sessione: PRIMA SESSIO.

- 1 **H** Ora indicta, Capitulo Ecclesiæ Cathedralis cum Seminatio. & vniuerso Clero in aula Episcopali congregato, descendit Episcopus ad Cathedralē Ecclesiā, cappā, indutus, ipso Clero præcedente, Canonicis autem Episcopum sequentibus.
- 2 Si est Archiepiscopus, deferri facit ante se Crucē. imagine Crucifixi ipsum respiciente.
- 3 In porta Ecclesiæ aquam benedictam de more sumit, & aspergit se & alios.
- 4 Organa pullantur, & campanæ. interea orat ante altare Sanctissimi Sacramenti (quod non erit in altari maiori durante Synodo, si aliās ibi asseruatur) & ante altare maius.
- 5 Cantatur Nona (vt aliās Tertia in Festis) & induitur paramentis Pontificalibus.
- 6 Missa celebratur de Spiritu sancto, absque vlla commemoratione, etiam Duplicis Festi seu Dominicæ, & sine Euangelio in fine, ex cæremon. Episcop. lib. 1. cap. 31. incensatur in ea totus Clerus.
- 7 Fit communiō eiusdem Cleri, ex Pontific. stolis rubeis assumptis à Sacerdotibus, qui forte non celebrarunt.
- 8 Non datur benedictio in fine Missæ, ex cærem. loc. cit. sed in fine sessionis: finita Missa exiit Episcopus paramenta Missalia vsque ad Tunicellam inclusiue, & accipit pluuiale. ibid. Canonici retinent paramenta, vt in Missa.
- 9 Peracta communionē inchoatur Processio, pro qua distribuuntur Tabellæ præcum paulo ante Communionem. Clerus autem sub vna tantum Cruce procedit.

ANNOTATIO.

§. 1.

Alicubi fit processio ante Missam, ex Con. Prou. 2. Mediol. imo pridie vt Neapoli cum reliquis S. Ianuarij. & Perusia aliquādo pro translatione Reliquiarum S. Herculanij. & S. Caroli communior vsus est, vt fiat post Missam, vt dum cantatur Missa conueniat Clerus totus opportune ad pleniorē Processionem.

- 10 Si adest consuetudo, quod conueniant etiam Regulares, & Consecrates (quod fit, vbi Clerus non est multus) hi procedant sub eorum Crucibus, & Vexillis.
- 11 Cum Cruce Cleri adsint candelabra cum candelis accensis, nisi adsit Crux Archiepiscopalis, cui tantum dantur candelabra, & deferretur ante Canonicos tantum.
- 12 Quilibet primatum gerens in vnaquaque Cleri parte, siue Urbani, siue Foranci, & quocunque nomine vocetur. in medio Ecclesiæ ante Altare inchoet genuflexus cum suo Clero Hymnum: Veni creator. Idem faciat etiam Episcopus.
- 13 Si proceditur ad aliquam Ecclesiam puta, Patroni loci, ibi cantatur Antiphona, cum Versu, & Oratione de eo ab Episcopo: alioquin recta reditur ad Cathedralē.
- 14 Post reditum ad Ecclesiam maiorem Clerus sua quisque loca petit, & Episcopus remanet in loco Synodali apud sedem sibi paratam, seu selditorium. si est Archiepiscopus, qui Crucem eius deferret, remanet in medio, in loco vt supra parato.
- 15 Cum aliquantulum sederint omnes, Diaconus qui est à dextris Episcopi, stans cantat versus Clerum: Orate: iisdem notis, quibus aliās cantatur: Leuate. ex Actis Nouar.
- 16 Genuflectunt omnes versus altare, & orant mente modico spatio. Tum adhuc genuflexus Episcopus, sine mitra, inchoat Antiphonam: Exaudi Domine: præintonante eo, ad quem de more spectat: & dicitur tota genibus flexis.
- 17 Psalmo inchoato: Saluum me fac Deus: sedet Episcopus, accepta mitra; sedet etiam Cle-

Clerus, & alternatim ab Urbano, & Foraneo cantatur Psalmus. At Clerici deputati moneant Clerum, quando genuflectendum, standum, & sedendum.

- 18 Antiphona repetita, surgunt omnes & Episcopus, deposita mitra, & conuersus ad altare, dicit Adsumus, vt in Pontificali.
- 19 Addit aliam Orationem, vt ibid. qua finita, accepta mitra procumbit ibidem supra falistorium, alijs omnibus genuflectentibus; & cantores duo in medio Cleri post Episcopum dicunt Litanias, nisi eas cantent Musici, vt sup.
- 20 Dicto: Vt omnibus fidelibus, & ceteris. Episcopus solus cum ministris surgit, & baculum sinistra tenens, stans versus Synodum dicit: Vt hanc, &c. vt in Pontificali. producitq; signum crucis super omnes; & iterum procumbit vsque ad finem Litaniarum.
- 21 Quibus dictis, surgunt omnes; & Episcopus deposita mitra, dicit stans vt supra: Oremus. & ministri: Flectamus genua. Leuate. (nisi sit tempus Paschale. seu Dominica. argum. à simili in Benedictione candelarum Missali) tum Orationem. Da quesumus, &c.
- 22 Deinde sedens cum mitra facie versa ad Synodum, imponit incensum in thuribulum, & benedicit, more solito, ministrante Præsbytero assistente nauiculam, vt alias.
- 23 Duo Canonici Diaconali, & Subdiaconali vestibus indutis, vt in Missa, coloris rubei, benedictione de more accepta, vna cum Acolythis candelabra deferentibus accedunt ad partem dexteram Episcopi, & iuxta eam in plano Diaconus cantat Euangelium: Conuocatis, IESVS &c. stantibus omnibus, & Episcopo baculum, vt alias, tenente inter manus.
- 24 Osculatur librum Episcopus, & incensatur à Præsbytero Assistente, de more.
- 25 Et itatim sine mitra genuflexus versus altare, toto Clero genuflexo, incipit Hymnum: Veni creator: prosequente Clero seu Musicis cantoribus.
- 26 Finito primo versu, qui constat ex quatuor versiculis, surgunt omnes, & sine mitra Episcopus itat versus altare vsque ad finem.
- 27 Otiarij, dum cantatur Hymnus, vel prius, excludant laicos, & portas Ecclesiæ claudant.
- 28 Sedent omnes cum silentio, & Episcopus, accepta mitra, sedens alloquitur Clerum alta voce. Venerabiles confacerdotes, &c.
- 29 Post allocutionem, vel prius (ait Pontificali) prout magis placuerit, hoc est post Euangelium, si de eo sermo sit habendus, accedit Concionator comitatus ab altero ex Cære-

moniarijs: & genuflexus ante Episcopum petit ab eo, vt alias, benedictionem sine Indulgentijs.

- 30 Concionator non vltra mediam horam sermonem habeat ad Clerum, & eo finito discedit.
- 31 Audiuntur quærelæ, ex Pontificali sed vsus obtinuit, quod deferantur ad Iudices deputatos.
- 32 Secretarius igitur decreta secum ferens, comitatus à Cæremoniaro accedit ad Episcopum, cui facta debita reuerentia, offert Decreta, & quærit ab eo an ea nunc velit legi, quo annuente, & reddente folia Decretorum, facta rursus reuerentia Episcopo, tum Canonicis, ascendit pulpitum: & alta voce legit in hæc verba, stans aperto capite.

DECRETVM DE SYNODO *incipit.*

IN nomine Sanctissimæ, ac indiuiduæ Trinitatis Patris & Filij, & Spiritus Sancti, Amen.

NOS N. N. Dei, & Apostolicæ Sedis gratia Episcopus Sanctæ Ecclesiæ N. (addat alios titulos, Comitum, seu Principum, si quos habet.) Ad Dei omnipotentis, ac Beatissimæ Virginis Dei matris, & Sanctorum Patronorum N. N. & N. laudem, nostram Diocesanam Synodum incipimus. fiat idem omnipotens Deus pro sua misericordia, precibusque Virginis Beatissimæ, ac eorumdem Sanctorum, aliorumque, vt quemadmodum speramus, ex hoc sacro catu lumen, & Spiritum omnes reportemus ad officia nostra secundum voluntatem Dei peragenda.

- 33 Sedet, & capite recto legit alia Decreta pro initio Synodi, quæ hic significabimus, describenda fusius in 4. parte huius voluminis. cap. 9. à num. 2.

DECRETVM DE MODO VIVENDI *Synodi tempore.*

Quoniam nihil fere, &c. vt infra.

DECRETVM DE MINISTRIS *Synodalibus.*

Constituimus in hac nostra Synodo, Promotorem M. R. D. N. N. seu Promotores. Urbanum N. Foraneum N. cum titulis, vt de vocatione Cleri in prima part. c. 12. n. 6. præscriptum est, Secretarium N. N. Iudi-

Iudices quærelarum , & excusationum :
N.N.N.N.

Præfectos disciplinæ Synodalis , & Scrutini j
N.N.N.

Præfectum Hospitiorum. N. N. Coadiutores
N.N.N.

Confessarios Cleri N.N.N. cum facultate no-
stra absolvendi à casibus etiam Nobis reser-
vatis durante hac Synodo vsque ad
mensis huius , & pro Clero in Confessione
audiendo tantum , vt quisque redeat ad pro-
pria bene purgatus , & Deo magis coniun-
ctus , ad vtilitatem quoque populorum no-
stræ Diœcesis.

Procuratorem Cleri N. N. qui ad Nos deferet
quæcunque Clerus exoptat.

Oeconomum pro exigendo Cathedralico
N.N.

Magistros Cœremoniarum , quibus om-
nes obediant, N.N. & N.N.

Officiarios Synodi N.N.N.N. quibus item
pareant omnes in eorum officio. Norarium
N.N.

DECRETVM DE PRÆVIDITIO
non afferendo.

Decernimus , &c. vt loco citat. nume-
ro 4.

DECRETVM DE NON
discedendo.

Vobis præterea omnibus , &c. vt loco ci-
tato num. 5.

DECRETVM DE ORATIONE
publica.

Quoniam veteris est instituti , &c. vt in-
fra loc. cit. n. 6.

34 Descendit de suggestu , & vna cum Pro-
motore , seu Promotoribus accedit ad Epi-
scopum.

35 Promotor instat pro fidei professione . si
duo sunt , loquatur primus de scripto , sed
in numero plurali , vt in 4. part. cap. 7. num.
1. & cum titulo conuenienti.

Cauit Sacrosanctum Concilium , vt omne,
&c. loco nunc citato.

36 Episcopus respondet : Decernimus , ac
mandamus ita fieri.

37 Discedunt illi , & secretarius de suggestu
legit sedens in hæc verba.

Barth. Gauant.

DECRETVM DE PROFESSIONE
Fidei emittenda.

Sacrosancta Tridentina Synodo illud ,
&c. vt infra. 4. par. cap. 9. nu. 7. & addit
Decretum hac de re Conc. Trident. vt ibid.
Cogit temporum , &c.

ANNO TATIO.

§. 2.

In Prouincia Mediol. legitur etiam decre-
tum Conc. Prou. primi: Verba sunt. Sacri
igitur Concilij Tridentini auctoritate &c.
qua item dabimus infra , in fine 4. partis.

38 Lectis Decretis addit idem Secretarius.
Accedant igitur , &c. vt loco cit. num. 7.

39 Qui ergo sunt professuri fidem tunc ac-
cedant ad Episcopum , coram quo genuflexi
permaneant , donec eorum nomine formu-
la professionis fidei de suggestu à Secretario
stante & aperto capite , legatur vsque ad ea
verba exclusiue: Sic me Deus adiuuet. Ha-
betur infra in 4. p. loco cit. num. 7.

ANNO TATIONES.

§. 3.

1 Notandum est , non teneri Episcopum
emittere professionem fidei in prima
Synodo Diœcesana , qui non habet ibi maio-
rem : sed in prima Synodo Prouinciali quia
tamen Prouincialis Synodus fere numquam
hodie celebratur , audiendi sunt ij Episcopi,
qui in prima sua Synodo coram Deo , genu-
flexi ante Altare , fidei professionem emit-
tunt , est enim actus summa religionis . quo
casu stabit totus Clerus ob reuerentiam ge-
nuflexi Episcopi , qui breuiori formula , de
qua infra , eam emittet , vt alij , tum sede-
bit accepta mitra , vt alios profertentes exci-
piat , & Clerus sedebit , exceptis professu-
ris.

*Pro iuramento Episcopi teneant Diaconi
Assistentes Missalem librum ante eum.*

2 In Prouincia Mediolan. ex Conc. Prou. 1.
tenentur professionem fidei emittere in Syno-
do etiam ij , qui ad Synodum Diœcesanam
conuenire debent. & quia in ea prouincia ,
etiam sacris ordinibus initiati tenentur con-
uenire , vt in edictis Mediolan. & Nouarien.
patet , ideo ijdem erunt inuitandi à Secreta-
rio in præfato Decreto , extra eam Prouin-
ciam non tenentur , nisi ij , quos nominat Con-
cil. Trident. sess. 24. cap. 2. (qui nimirum be-
nificia

nesicia Parochialia, & alia beneficia Ecclesiastica habent, & qui in Synodo convenire debent) in prima Synodo emittente professionem fidei, nisi Provincialibus Decretis item alij teneantur.

3 Neque tamen omittentes id facere incurruni priuationem fructuum beneficiorum, sed alias pœnas, ut probat Massobr. de Synodo cap. 4. dub. 39. num. 15.

4 Quod si adesse Synodo non possint, id præsent per procuratorem, & valet, ut pluribus idem Massobr. probat cum Barbosa dub. 40. modo fiat cum speciali mandato ibidem num. 43. sed excusari potest, qui excusatur à Synodo.

40 Tumbini, seu terni, aut quaterni ad Episcopum proprius accedant; tenentem librum Euangeliorum, & legentes profiteantur formula breuiori.

Ego N. recipio, promitto, &c. ut infra 4. part. cap. 5. nu. 1.

41 Singuli redeuntes Cancellario, seu Notario dent nomina, & cognomina cum titulis beneficiorum, in schedula, de qua supra part. 1. cap. 21. numer. 3. pag. 27. si non habeant schedulam, curent sua nomina scribi ab eodem Notario in libro ad id parato.

42 Solet esse hora tarda, & ideo de suggestu à Secretario indicitur continuatio sessionis his verbis, factò prius verbo cum Episcopo.

Decernimus, & indicimus continuationem huius sessionis fore hodie hora in qua vocabuntur omnes, & Scrutinium Cleri fiet à Præfectis.

43 Postea Promotor instat, accersito Notario contra contumaciam absentium, his verbis.

Reuerendissime Domine. Cum iam dies &c. ut infra 4. part. c. 7. n. 2.

44 Respondet Episcopus. Ita decernimus, ac iuramus.

45 Cum ad Notarium conuersus Promotor rogatu actorum in hac sessione hæc verba profert. si duo sint, in numer. plurali dicantur.

Ego N. N. huius Synodi Promotor rogo te N. N. Notarium Episcopalem ut de omnibus, & singulis in hac sessione peractis vnum, pluraue conficias instrumenta.

46 Respondet Notarius: Conficiam: præsentibus N. N. &c. addit in scriptis: Hæc omnia fuerunt acta in publica sessione, ut supra, adhibitis etiam testibus N. N. & N. N.

47 Contra contumaces absentes per Edictum ad valuas agitur.

48 Sed pro discessu legitur etiam hoc Decretum de suggestu à Secretario.

Ne quisquam à loco, &c. ut in 4. par. c. 9. num. 9.

49 Exiit Episcopus Pontificalia, cappam induit, & data manu tantum benedictione Clero, post Orationem breuem in faldistorio recedit, quem Clerus Cathedralis Ecclesiæ tantum comitatur de more: & omnes discedunt.

50 Statim affiguntur Tabellæ distributionis Cleri, & Capellarum pro Scrutinio.

Continuatio prima sessionis.

51 **A** Prandio statuta hora significata per campanæ sonum conveniunt omnes in Ecclesiam Cathedralē, cantantur Vesperæ cum Completorio à Clero Cathedrali, nisi ab utroque Clero cantandæ sint, ut supra 1. par. cap. 25. numer. 2. Episcopo etiam præsentē in cappa.

52 Deducitur Episcopus cum cappa à suo Capitulo in Cathedralē Ecclesiam, ubi de more orat ante Sanctissimum Sacramentum, & ante altare maius, apud sedem suam accipit amictum, stolam, pluuiiale, mitram, & baculum; descendit ad sedem Synodalem. Canonici item, & alij parantur, ut mane.

53 Diaconus assistens à dextris cantat: Orate & omnes genuflectunt. post modicum spatium surgit Episcopus, & dicit Orationem: Adsumus, ut in Pontificali, conuersus ad Altare, si tempus est Paschale, stant & alij de Clero.

54 Sedent omnes cum silentio, & Promotor instat pro vocando Clero, pro Cathedralico soluendo, & Scrutinio peragendo: his verbis.

Reuerendissime Pater, & Domine. Sanctum est &c. ut in 4. part. capit. 7. num. 4.

55 Secretarius de suggestu legit.

DECRETVM DE CLERO Vocando & Cathedralico soluendo.

Vocabuntur omnes & singuli, &c. ut in 4. part. cap. 9. num. 10. & addit.

DECRETVM de Scrutinio.

Scrutinium Synodale, &c. ut ibidem numero 11. & addit.

Præfecti